

Ali sinodalnost za Cerkev res prinaša nevarnost demokratizacije?

Odkar je pokojni papež Frančišek začel pospešeno govoriti o pomenu sinodalnosti za življenje Cerkve ter na vesoljni ravni sprožil nekakšen sinodalni proces razmisleka o tem, lahko beremo in poslušamo različne odzive, od tistih, ki to pozdravljajo in zmotno trdijo, da gre za nekaj novega, do tistih, ki se od vsega skupaj želijo distancirati, saj se bojijo, da bi prišlo do odmika od tradicije in da bi tako neke nove oblike zamajale ustaljene cerkvene strukture. Tako pri enih kakor pri drugih pa je na nek način prisotno vprašanje, kaj ima sinodalnost skupnega z demokratizacijo.

Ali demokratizacija vdira tudi v Cerkev?

Politično-družbeni kontekst, v katerem živimo, nas tako rekoč na vseh področjih sili v nek demokratičen način razmišljanja – sili nas, da preštevamo glasove, da sprejemamo odločitve, za katerimi stoji večina, in da pri vodstvenih položajih splošno odobranje večine včasih nadomesti celo usposobljenost oseb in kvaliteto dela. Cerkev ni izolirana od sveta in izvzeta iz miselnosti, ki narekuje družbeno-politično življenje sveta. Kristjani, ki gradimo naša župnijska občestva, prihajamo »iz sveta« in zato tudi na življenje Cerkve in njeno strukturo nehotе gledamo z očali te nekakšne demokratizirane miselnosti, ki narekuje ustroj laiške družbe. V jedru sinodalne miselnosti, ki ni »iznajdba pokoncilске teologije«, pač pa način življenja Cerkve od samih začetkov, stoji pavlinska podoba Cerkve kot telesa, ki ima sicer veliko udov, a je, čeprav jih je mnogo, eno telo (1 Kor 12, 12–31). Ta podoba nam lahko pomaga prav razumeti Cerkev in naša župnijska občestva ter jih obvarovati pred »demokratizacijo«, ki s sinodalnostjo nima nič skupnega.

Nepripravljenost slovenskega katoličana

Sinodalni proces, ki ga je papež Frančišek sprožil na svetovni ravni, nas je v našem slovenskem kontekstu dobil malce nepripravljene. Običajen slovenski katoličan je namreč še vedno zelo navezan na miselnost, ki je zaznamovala zadnja stoletja, danes pa zaradi spremenjenih okoliščin več ne opravlja svoje funkcije – miselnost, v kateri duhovnik vodi župnijo, odloča o župniji ter ponuja »pastoralno-liturgične storitve«, laiki pa se prepustijo njegovi skrbi, se udeležujejo njegovih ponudb in tako na nek način »pasivno« sprejemajo tisto, kar duhovnik »aktivno« ponuja. Iz tega načina mišljenja, ki je zaznamoval življenje župnij po tridentinski reformi in takrat prinesel bogate sadove, nas Drugi vatikanski koncil vabi k poglobljeni soudeležbi vseh udov Cerkve in s tem k preseganju te »aktivno-pasivne pastoralne miselnosti«. Ponovno poudarjanje sinodalnosti, ki, kot rečeno, od samih začetkov zaznamuje življenje Cerkve, nadaljuje to, kar je Drugi vatikanski koncil podčrtal, ko je povabil k aktivni soudeležbi vseh članov Cerkve. Med laiki v Cerkvi na Slovenskem je zavedanje aktivne soudeležbe, kljub mnogim predanim sodelavcem, še vedno zelo podhranjeno. Tudi ko govorimo o soudeležbi, se pravzaprav največkrat zaustavimo zgolj pri praktični pomoči, ki jo laiki lahko nudijo župniku pri izvedbi nekih projektov. A »soudeležba« je mnogo več kakor to, gre za miselnost, da smo eno telo in da skupaj pod vodstvom pastirja iščemo Božjo voljo. Vernike bi bilo potrebno vzgajati iz »pasivne« v vedno bolj »aktivno« držo sodelovanja.

Prav ta velik preskok, ki ga sinodalna miselnost prinaša in je nekaj nujnega za živost Cerkve, je za običajno slovensko župnijo lahko nevaren, če ni poskrbljeno za skrbno vzgojo, spremljanje in postopno zorenje laikov v tej drži. Če namreč od povprečnega slovenskega katoličana, ki je do sedaj zavzeto, a kljub temu »pasivno« samo sprejemal vse, kar mu je bilo prineseno, pričakujemo, da čez noč začne aktivno sooblikovati življenje župnije, bo svojo vlogo lahko napačno interpretiral zaradi demokratičnega svetnega ozadja, iz katerega prihaja. Sinodalnost ni v množenju uradov, svetov, pogovorov, srečanj in poslušanj, pač pa najprej v notranjem zorenju in nekakšnem spreobrnjenju, ki vse ude pripelje do spoznanja, da Cerkev lahko zares gradimo samo skupaj, pod vodstvom Gospodovega Duha. Šele ko dosežemo to zrelost, lahko v naših župnijah pomnožujemo svete, pogovore, izmenjavo mnenj in poslušanje, ne da bi tvegali padec v nekakšno demokratizacijo Cerkve.

Pet koristnih pripomočkov za rast v sinodalnosti

Kot pomoč pri tem zorenju, v oporo pri spremljanju ter kot kazalnik sinodalne zrelosti naših občeſtev pa lahko uporabimo naslednjih pet elementov.

Najprej je to evharistična dinamika življenja: resnična sinodalnost raste iz evharistije, saj se prav tam, v zakramentu BoŹje ljubezni, rojeva edinost občeſtva, ki raste iz razliĉnosti karizem in darov posameznikov. Vpraſanje, ki nam lahko koristi, je: ali se v Źupniji trudimo, da to, kar obhajamo v evharistiji – darovanje, edinost, ljubezen in razliĉnost karizem – pretvarjamo v konkretno življenje in tako naſe odnose spreminjamo v evharistiĉne?

Drugi pomemben kazalnik je skupna gradnja občeſtva. Źupnik ni edini poklican, da gradi Źupnijsko občeſtvo. Njegova naloga je sicer res ta, da pospeſuje edinost, a gradnja občeſtva je odvisna od vseh njegovih ĉlanov.

Tretji in poleg evharistiĉne dinamike tudi najteŹji korak je vstop v miselnost »procesov«. Izstopiti moramo iz miselnosti, ki Źupnijo razume kot nekakſen velik projekt, za uresniĉitev katerega potrebujemo voditelja – Źupnika, delavce – aktivne laike, naslovnike – ostale laike, ter sredstva, usmeritev in cilj. Źivljenje Cerkve je mnogo bolj proces, le-ta pa s seboj prinaſa veliko neznank, zorenje vseh ĉlanov in njihovo spremljanje ter predvsem potrebo po ſirſih ĉasovnih okvirjih.

Ĉetrti element je življenje odnosov: Źupnija ni samo projekti, funkcije, teritorij in sluŹbe, paĉ pa so najprej osebe in njihovi odnosi. Ko bomo drug drugemu blizu, ko se bomo za druge darovali ter se z drugimi veselili in z njimi trpeli, tako kakor trpijo in se veselijo vsi udje enega telesa, takrat bomo korak bliŹje sinodalnim občeſtvom.

In ko bomo Źiveli takſno medsebojno dinamiko, bomo laŹje prepoznavali karizme in darove drugih ter jih spodbujali, naj z njimi gradijo Cerkev. To je namreĉ ſe zadnji od petih pomembnih elementov, ki nam v Źupniji lahko pomagajo rasti v sinodalnosti in postajati Źiva Cerkev.

Ĉe sledimo tem postopnim korakom in tako poĉasi prehajamo iz modela Cerkve, kjer duhovniki »aktivno« ponujajo in laiki »pasivno« sprejemajo, v model Cerkve, ki jo s svojo soudeleŹbo gradimo vsi – bo sinodalnost postala naĉin Źivljenja naſih občeſtev in jih tako varovala pred nekakſnim »demokratiziranim pogledom« ki od zunaj vdira tudi v Cerkev.